

ԲԱԺ ԿՈՐԻՒԿՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պաշխարիոյ համար	համար
սարկիսի	12 ֆր.
վ. ցամախայ	7 "
Արտատպանի	
համար և րեկուիտ	15 "
վ. ցամախայ	8 "
Ավերիկայի համար	
սարկիսի	3 ֆր.
վ. ցամախայ	1 50 "

Մտնողները տղր ա ստացին ևրեսին համար 40 սանթիմ իսկ վի ին ևրեսին համար 20 սանթիմ է. ևրեսին սեղի սեխալեհոն համար 20 0/0 գեղը կըլլայ:

Վառճաղի համար մ. և ֆ. 10 սարկիս է:

ՇԱՐՇՈՒՄ

ՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԶՈՐԵՐՇԱՐՔԻ ԵՒ ՇԱՐՇՈՒ ՕՐԵՐԸ

Отговорникъ: СТЕПАНЪ КАНАРЯНЪ

համակ և րում
ըրկի ևագրութան
հու
Bureau de la presse
en Bulgarie
ВЪСТНИКЪ
на "ШАРШУМ"
Варна

Redaction du journal
"Charjoun"
Varna (Bulgarie)

Պաշխարիոյ համար
մեկ 15 ՍԱՆԹԻՄ
Արտատպանի համար
մեկ 20 ՍԱՆԹԻՄ

Գրութիւնք և ցե
նիք

ՇՆՆԻՑԻՍԻ ԲԱՃԱՆՈՐԻ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱՃԵՒԻՆԸ ՊԵՏ Է ԿԱՆՆԻԿ ՎՃԱՐԷ

ԱՅԱ ԹԵ ՈՒՐ ԵՆ ՈՃԻՐՆԵՐԸ

—)0(—

Անցեալ համարում աշտատպի-
ցին Գահիրէի «Հորիզոն» թեր-
թում իմ գէժ տեղաւորութեամբ
յօդուած որի հեղինակը այս յե-
ղափոխակա՛!!! ինքը թագնվելով
կեղծ անուան տակ, քաջ ու-
թիւն է ունեցել վարդօն վեր-
բաժել վարդ. Պատրիկովի, որը,
եթէ իրօք այդպէս լինէր, աւե-
լի իրաւունք ունի իր անունը
ծածկելու քան Գաշնակցութեան
հին և նոր Բ/ւրօնների բոլոր սն-
գամները միասին...

«Շարժումը իր նախորդ հա-
մարով արգէն որակեց այդ մար-
դի վարմունքը. իսկ մենք խոր-
հուրդ ենք տալիս Արեւմտեան
Թիւրքիոյ պատերի իր հաւա-
տարիմ ծառաներին այդ ուղղու-
թեամբ շքնթանալ. բայց եթէ
այդ ուղղութիւնը յարգելի է ի-
րեն համար մենք էլ կըսկսենք
մեր քննադատած անձնաւորու-
թիւններին յականէ անանէ մէջ
սեղ գնել...

«Հորիզոնի» յօդուածագրի
պաշտպանողականի մէջ կան մի
քանի պարբերութիւններ, ո-
րոնք թելադրվելով և մի-
ամիտ գաշնակցական ընկերնե-
րին սխտեմի պաշտպանների կող-
մից ուղում են մարդկանց մոլա-
րեցնել նրանց մտածողութեան
ի վրաս մեր բռնած գիրքին ուղ-
ղութիւն տալու նպատակով: Եւ
մենք հենց այդ միամիտների սի-
րուն է որ յանձն ենք առնում
այդ պարբերութիւնները մի քիչ
վերլուծել. որովհետեւ միամիտ
ընկերները այդ թելադրանքնե-
րը գտնելով յարմար իրենց պարզ
մտածողութեան և հոգեբանու-
թեան, գործերի խորը թափան-
ցելու անկարող, կրկնում են մի-
ամիտ հաւատացեալի խանդով:
Այսինքն «պզը ճգնաժամի մէջ
է, թշնամիները կուրախանան,
ժողովրդի միակ յոյսը Գաշնակ-
ցութիւնն էր, ան ալ որ կործա-
նի ինչ պիտի ըլլայ. այդ թե-

րութիւնները պէտք էր ներք
նապէս բուծել. յանցանք է, ո-
ճիր է հրապարակով խօսել եւն
Մէջ սեղ գնենք խնդրի նիւթ
եղող յօդուածի էութիւնը կողմող
պարբերութիւնները. Ա. «Այն ան
հիմն, շինձու կամ շափազանց-
ւած ամբաստանութիւնները զոր
դուք կը բնոցնէք դաշնակցու-
կան վարիչ մարմիններու վրայ»:

Այս սողներից պարզ երևում է
որ յօդուածի հեղինակը բացար-
ձակօրէն չէ կարողանում ուրա-
նալ մեր ամբաստանութիւնների
ճշմարտութիւնը և առաջին բա-
ցասական ամականները գործ է
ածում միայն կարգապահներին
սխալ, իրեն ցանկալի ուղղու-
թեան մէջ խոթելու համար:

Երկրորդ կարեւոր, գուցէ և
յօդուածի բուն նպատակը կազմող
պարբերութիւնը հետեւեալն է—
«տարբեր ժամանակի մը մէջ ձեր
գրութիւնները Գաշնակցութեան
շարքերը մաքրելու համար մը-
տահոգութեան կարող էինք վե-
րագրել, եթէ չը գիտնայինք
անոր թագուն շարժառիթները,
բայց հիմա ազգին անցուցած
այս աղետալի ճգնաժամին մէջ
ձեր բրածը բացառակա և աննե-
րելի Ոճիր մըն է...»

Այստեղ Գաշնակցութեան վա-
րիչ համարվածների երգեալ
փաստաբանը երկու նպատակ ու-
նի. ա. Մեր մեղադրանքները
անձնական հաշիւների արդիւնք
ներկայացնել հասարակութեան
և ընկերներին. բ. այդ հիման
վրա իմ քայլը Ոճիր, ու ես պատ-
մի արժանի մի ոճրագործ... սա
սպառնալիք է ինձ և թելադ-
րանք ուրիշներին:

Մենք մեր ընթերցողներին
արգէն փաստերով և պատմա-
կանօրէն ապացուցինք որ մեր
մաքառումը շատ հին է, երկար
տարիների ընթացքում. թէ բե-
րանացի և թէ «Շարժում»ի մի-
ջոցով և միայն այսօր աւելի
խիստ եղանք սխտեմի կործա-
նարարութիւնը իր պէնիթիւն հաս-
նելու պատճառով: Արեւմ
Գաշնակցութեան շարքերը մաք-

րելու մտահոգութիւնը մենք
ունեցել ենք դեռ շատ տարիներ
առաջ և գրեթէ անընդհատ այդ
ուղղութեամբ ընթացել: Աւ այս
ուղղութեամբ ընթացողը բնա-
կան էր որ շարունակ սխտեմը
պաշտպանողների մէջ անձնա-
կան հակառակութիւններ ստեղ-
ծէր: Սրանից պարզ է որ մեր
շարքերը մաքրելու ճգնաժամ էր
ստեղծում մեր հակառակորդնե-
րին, և ոչ թէ մենք անձնական
հաշիւներից թելադրութեամբ ձր-
տում Գաշնակցութեան շարքերը
մաքրել, նրանում տիրապետող
դարձնել յեղափոխական էական
սկզբունքները: Մենք չէինք պա-
հանջում որ այսինչ կամ այն ինչ
մարդը հեռանայ Գաշնակցու-
թիւնից, այլ պահանջում էինք
որ գործը այսինչ կամ այն-
ինչ հիմքի վրա գրվի. ով կա-
րող է մնալ կազմակերպութեան
մէջ կը մնայ, իսկ ով չէ կարող
կը հեռանայ...

Այսպէս լինելուց յետոյ իմ
վերջին քայլը ոչ միայն Ոճիր 2է,
այլ ընդհակառակը մի մեծ ծառա-
յութիւն թէ հայ ժողովրդին և
թէ հայ յեղափոխական Գաշ-
նակցութեան, իմ քայլը մեծ ո-
ճիրների առջեւ առնող քայլ է
որ սարսափեցնում է իրական
ոճրագործներին:

Այո՛ պարոն մէնէրաներ ու
չիւնորներ, Գաշնակցութեան
ներկայ կացութիւնը պաշտպա-
նողներ, իմ քայլը ձեր ողբացած
ազգային ճգնաժամի ուղղակի
հետեւանքն է և այդ ճգնաժա-
մից դուրս գալու միջոցը: Ինչ-
պէս երեսում է դուք չը գիտէք
թէ որոնք են Յեզի գէժ գործ-
ված ոճիրները. ուրեմն լսեցէ՛ք,
ասեմ ձեզ:

1.— Ոճիր է ազգրամեն մի-
ջոցով թալանել, հարկը հազար-
ներ հաւաքել յեղափոխութեան
անունով և ոչ մի գործ շարտադ-
րել որ համապատասխան լինէր,
բոլոր դուրսութիւնները ի նկա-
տի առնելով, սոււած թէ նիւթա-
կան և թէ մարդկային զոհերին:
2.— Ոճրագործութիւն է հա-

րիւր հազարներ վատնել այն.
պիսիքի գործի համար որ վեր-
ջը քաջութիւն չունենա վերագ-
րել կազմակերպութեան...
3.— Ոճիր է յեղափոխութեան
վարիչ լինել և առանց անձնա-
կան ու է զոհողութեան մոզու-
վելու պային ըմբոստ ուժերը քա-
ճուն տալ...

4.— Ոճիր է միամիտներին օ-
րօրնեղով խաբել և յեղափոխա-
կան տարրի գիտակցութիւնը
սուտեղով խեղդել:

5.— Ոճիր է ժողովրդի և կըռ-
ուղ միամիտ տարրի մէջ սին յոյ-
սեր ստեղծել սուտերով, որովհե-
տեւ այդ շափազանցված յոյսերը
անպատճառ օղը պէտք է ցնդեն
և ժողովուրդը բարոյապէս անձ-
նասպան պէտք է լինի...

6.— Ոճիր է մի տարի առաջ
ահագին գումարներ ունենալ և
ապստամբելու պատրաստվող վայ-
րին գրամ չը հասցնել...

7.— Ոճիր է 1898—1905 ընթաց-
քում Սասունում միայն 200 հրա-
ցան ունենալ իսկ ամբողջ վասպու-
րականում միայն մի քանի տասն-
եակ:

8.— Ոճիր է հրկրի մարմնի
անդամ ընտրվել և երկիր չը գնալ:

9.— Ոճիր է արտատահմանի
միտինգը գերադասել երկրի
գործիչից և գործիչին զրկելիք
փողը միտինգի զրկել:

10.— Ոճիր է երկիր մտնել,
զբոսաշրջիկի կեանք վարել, ներ-
սի յեղափոխական տարրը համա-
խմբելու հոգը չունենալ, կաշին
վտանգի շենթարկելու համար և
երկիրը կրակի մէջ գցել տալով
թողել փախչել...

11.— Մեծ ոճիր է այս ամենը
պաշտպանել ու խնամքով բաշ-
ված վարագործը պատուողին ոճ-
րագործ հռչակել և սպառնալիք-
ներ կարգալ:

Աւ եթէ բիւրօներին հաճելի է
«Հորիզոն»ի խմբագիրներից մէ-
կի բռնած սխտեմը մենք կը
սկսենք այս ոճիրները գործող-
ների անունները և տեղերը մէջ
սեղ գնել...

ՎԱՐԴՈ

որոշուած ատաւ, պատճառ ան չի քր ան ուրիշ կերպ չի կրնար բնել 1903ի Ուրաղէն վերջը հայ հոգեւորականութիւնը երկու տարուան րն թաղարմ անյաղթելի կամքի գորու թիւն ցոյց տուաւ :

Ռուսերու գրաւած անշարժ կալ լածները անվայլ մնացին : հայերը մերժեցին վտրձել, ուսանելն անկաւ, որոնք հասկցան Յարին գործած սխալին մեծութիւնը :

Պիքոյա Յ. կովկասի կառավարչապետին միջոցով հայոց կաթողիկոսին առաջարկներ բրաւ իր մասնաւոր քա սայէն զրաժ աւր կրօնական պէտքերու համար : Չոր մերժում մը միայն եղած է պատասխանը այդ առաջարկ ներուէն :

Երկու տարուան րնթացքում Ռուսական յերը պարտաւորուած էին նոր զհոգու թիւնները ընել անընթաց գրամը հայկաճիւղով եկեղեցիները եւ դպրոցները պահպանելու համար, առանց կառավարութեան քորէ մը ընդունելու : Ահա այս կաճիւղն աւջե է որ նիւթալ զիջեց : Ռուս ինք նակալութիւնը զիջողութիւնը բրաւ զէպքելու ճշման աակ եւ իր այս քայլը բողոքով ինքնաբերաբար չէ : Աւրին անոր այս ժեստին մէջ լաւ րան մը փնտտելու չէ :

2.

«Եր փոքրիկ եօթուկէն»

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ Ե Ի ՈՒՍՆԵՐՔԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ներկայ րուկիս Մ. Նահանգներու Բորթմարթ քաղաքին մէջ սեղի ունեցող խաղաղութեան (իմա՛ խաղաղութեան) խորհրդատուութիւն մասին խօսիլը մեծապէս երկու շաբաթ մը զարձած է : Սր, Նոյն իսկ ժամ չանց նիւր, որ նորութիւն մը, նոր յետաձգում մը, նոր սուտ մը, նոր յոս

տուցանելով կերանք և հանգստացանք, Նոյնպէս և առուակին ջուրէն ալ խմեցինք ու Միքէն ըսաւ թէ «Եթէ նոր զինով յորդած ըլլայինք, ապա ճան հաճոյք չէինք զգարաւ : Հոս, մեր խրատականքէն վերջ, քիչ մը հանգչեցանք, մեր մտքերը արարու թեան ներդաշնակութեամբ ու գեղեցկութեամբ արբիւ :

Ու Աստուած տեսաւ որ լաւ է : Այս էր և է Արարչութեան դատաւ զճիւղ :

Տակաւին արեւը հորիզոնին վրայ էր, երբ փոխեցի խօսակցութեան նիւթը որ սրտիս արտիւնները երագել սկսած էր, յաւա : Միքէս, գեղեցիկ ժամանց մը ունեցանք, հիմա, առանց իմ լեռս համարելու՝ յոժարակամ տու, ն կերթայի, եթէ... եթէ...

— Եթէ ինչ, ինչպիսիո՞ւսիս :
— Ինչքան գուարթ կերեւելը է, որ վախայ յառաջ իմ թալ — Եթէ միայն ճամբան գիտնային :

— Ճամբան, ինչպիսիո՞ւսիս Անշուշտ ատիկա զժուար րան չէ : Միմիայն եկած ճամբանուս ետ պիտի գտնանք :

— Այ... ու րայց ի՞նչպէս եկանք Միքէս :
Անսովոր շփոթեցուցիչ նոյնաժամ մը եկաւ զէմքին վրայ :
«Ատոնք լեռան նոյն մասերը չեն, շարունակեցի ես, այն կողմը ցոյց

մը երեսն չգայ : Որոշուած էր նիստերը փակել շուտով և խնդիր վերջացած համարել : Յանկայձ կրկին մէջուկ եկաւ նախագահ Ռուզվելթ և ժողովը խզուէ փակելու փոփաքով խնդրեց երկու կողմէն նորանոր զիջումներ ընել :

Չորս մերժում պայմաններէն երկուքին վրայ համաձայնութեան գալու համակերպեցան ճարտարագիտ. այն է, 10 և 11 յօդուածները միայն թէ ուսանելն ալ իրենց կողմէն միւս երկուքը ընդունէին : Բայց ո՞չ Պ. Վիթթէն Վէլզո գարձած է, «Ո՛չ մատ մը հող կուտանք և ո՞չ ալ կողակ մը, ատոնք անպատարեր են Ռուսաստանի թէ վարկին և թէ զիրքին... Ռուսաստան յաղթահարուած չէ...»

Իսկ ճարտար պայմաններուն է՛ն գլխաւորը կը կազմեն այդ երկուքը, զա իրենց ուղիմամբն է և մտադիր են ամենաթեթեւ շափով մը չը շեղուել :

Ինչո՞ւ ուրեմն կը շարունակուի տակաւին խորհրդատուով կոչուած խաղաղութիւնը : Հանդիսատեսները խարելու : զանոնք յանկարծական չը յուսախարելու համար :

Պարոն Բոմէնք, ճարտար ֆիւնանսական միւնիստրը ըսած է ամերիկեան թղթակցի մը — «Ճարտար կրկնաժր բրաւ, ասկէ աւելին անկարելի է, Ամբողջ աշխարհ կը նկատէ զանոնք խիստ օրինաւոր և շափաւոր : Մենք խուսափեցանք ամէն պարագայի տակ Ռուսաստանի վարկը նուաստացնող և իր այժմանակաւ տուութիւնը վտանգի տակ գնող տաճարակներէ, աւելին կը մնայ Ռուսաստանի վրայ :»

Եւ կարողական մամուլին մեծ սգոյն մասը՝ արձագանքն է սոյն յայտարարութեան, ամենին ալ կը նկատեն Ռուսաստանի ներկայ ընթացքը անբնտրութեան քաջարձակ մարմնացում մը :

Յետագիծութեան խնկարկու ուս մամուլը մէջտեղ ինկած է ատոնց զիմադրելու ցաւազար գալարումով, «Նուրիս Վրէմիս», «Սիլվէր», «Ռուսքի

տալով, — ինչ որ տեսանք երբ հօրս տունը թողնցինք և ո՞չ ալ քաղաքին չէնք քր կր տեսնուին, ինչ սր պետք էր տեսնելինք հետուէն, թէ որ ուղիղ ճամբան պահած ըլլայինք : Կը յիշեմ թէ սկսած ատեննիս ետիս դարձայ ու ճամբան շատ ուղիղ էր :

Միքէն յանկարծ նստած քարին վրայէն ոտքի ելաւ ու չորս կողմը նայեցաւ : րայց արեւելք, արեւմուտք, հիւսիս, հարաւ, ու է օգնութիւն մը չը բերին, ու հաւանականաբար էն ալ միեւնոյն եզրակոցութեան յանգեցաւ, որովհետեւ, զարկու րած ձեռքերը սեղմելով՝ մեղմ ձիւ մը արձակեց : Ապա ինձ գառնալով, արցունքի խոշոր կաթիլները այսերէն վար սանցնելով՝ նկկեցայ

— Ափսո՛ս ամսո՛ս, Դէֆիս, ճի՛շդ ես... ճի՛շդ... Ճամբանիս կորսնցուցած եմք, Դէֆիս, իրուէն ինչպիսիո՞ւսիս բերի որ գայելէն յօշոտուի... ամսո՛ս ամսո՛ս, ինչո՞՞ Արամարանին — խելացի տէրը — որ իր գեղեցիկ Դէֆին իր միակ գառնուկը էք գոյլեւրէն րքողուի... Ափսո՛ս, ամսո՛ս...

Հէք Միքէս անուրի զրուսեան մը մէջ էր : Ուղղով գետինը կը ձեծել, նոտքերը կողբէր, կողբար ու կուրբէր էնոր յկատմամբ զգացած տագնապիս մէջ՝ ինձ սպաննացող վառնզը մոտցայ : Ձեռքս մէջքին փաթեցի :

Սլուզո. «Ռուսքի Վիտլուսթի» և այլ նման հանրածանոթներ՝ օրկան հանդիսացած են ժողովրդի զակրներու ձայնին՝ թէ պէ՛տք չէ խաղաղութիւն, եթէ հայրենիքի ստորնացման գնով պիտի ըլլայ այդ Եարոնակինք պատերազմը, մենք յոգնած չենք երբէ՛ք, մենք ընկճուած չենք, կրրնանք շարունակել կռիւը 3-4 տարի եւս, եթէ հարկ ըլլայ...»

Ինչ է ինքնապարկի նպատակը. — շարունակել պատերազմը, ինչո՞ւ, որովհետեւ, նախախնամական անիմանալի նախասահմանումով մը, եթէ ասանեակ տարիներ ալ շարունակուի այս անը կռիւը, Ռուսաստան անպայման պէ՛տք է յաղթող հանդիսանայ, ոչ չափ ալ յաղթանակներ պատկեն ճարտար ճակատը որքանց աւելի ու զժքախա պէպքեր հանին իրեն : Ռուսաստանի, որքան ալ ուժահատուած երեւնայ ան դուրսիններու աչքին, այս է պատերազմի կուսակից յետադիմական խմբակին հատուցումը : Ինչ քարեզուակ երեւոյթով համակերպել այդ մտքին : Այլնչ, թերեւ Ս. Սիւոյի բրօքուրը Բուրտոնոցէ վի մոզական գաւազանը Մովսէսինին նման Մանչուրիայի դաշտերը պիտի ճեղքէ և թզուկ ու կապկատիկ հեթանոսները կու տայ, այս է տիրապետող կարծիքը ինքսով : Ճարտար անոյժ է եղեր կռիւը շարունակելու !

Ասկէ քանի մը ատեններ առաջ Բարիլեան օրախերթերէն մէքօ տը Բարիլեան համբաւ տօքի ման մը հրատարակեց՝ զրկուած իր Ս. Ինքնապարկի մասնաւոր թղթակցին կողմէ :

Դա տօքիւման մէ՛ երուպցիի մը կողմէ ներկայացուած ցարին, ուր կը պատկերացուի ճարտար արդիւնազոյժական, վաճառականական և առ առաւելն անոր ելեւմտական կացութիւնը, այդ տօքիւմանը ներկայացնող պարունը, որ ծանօթ է եղեր ճարտարական լեզուին եւ մօտիկ յարա-

մասս քաշեցի :
— Միքի Միքէս, ըսի, դուն կը մոռնաս, որ՛ւն պէ՛տք է հանդարտ ըլլաս : պէ՛տք է աներկիւղ ըլլաս, Պէ՛տք է քու անմիտ Դէֆիք իր հօր գիրկը վերադարձնես, Արամարանը իմաստուն է, ան իր գառնուկը Միքէին վստահեցաւ — էն գիշատիչ գայլէն պիտի պահէ գէնի :

— Այո, ընդմիջեց էն, Միքէն նստի ինքզինքը պիտի տայ գայլերուն, Արամարանի սիրտուն Դէֆիի մազին վտանգ մը հասնելէ առաջ գայլը նախ իր միւր պիտի կրծէ ու էնոր մարմնին ամէն մէկ ոսկորը փշրէ : Միքէն գառնուկը ապահով տիրոջը պիտի հասցնէ :

— Ապահով իր տիրոջը, գոչեցի, գիտեմ այդ... գիտեմ այդ, իմ Միքէս միշտեւ մահ հաւատարիմ պիտի մնայ :

— Միշտեւ մահ Դէֆիս ընդմիջեց, նորէն ըսէ՛ ո՞չ կրկին ըսէ... Աւստի րինալով՝ սկսաւ զանոնք համբուրել, իմ հնարամտութեանս յաջողութեան վրայ ուրախացած՝ գետնէն վերցուցի վէնի ու համբուրեց ըստ :

— Ճիշդ է, Միքէ, հիմա նստինք ու ինչ որ լաւագոյն է, ատոր մասին խօսինք :

Ուստի կրկին մեծ քարին վրայ նստեցանք մտածելու համար Ապա

բերութեան մէջ եղած կառավարութեան հետ, կը յայտնէ որ ճարտարներին վիճակը ողբալիութեան զէնիթին է հասած : Աստուած են արդիւնագործական միջոցները, սպառած է ելեւմտական աղբիւրը, հասած է ժողովուրդը աղքատութեան աներեւակայելի աստիճանին, և իր ամբողջութեամբ կը գտնուի այսօր հակառակակաւ աղետալի գրու թեան մը մէջ : անա՛ թէ ինչո՞ւ ճարտարանպայման կը պահանջէ պատերազմական ծախսերու հատուցում, որովհետեւ երկու ելք կայ իրեն համար կամ հատուցում և կամ՝ կորուստ, — անփոխարինելի կորուստ :

Սա այն անմիտ ինքնախարեութիւնն է, որ երեւան բերին ասկէ շատ շատ առաջներ ուրիշ կարգի անձնաւորութիւններ, բողոքն ալ յետադիմական խմբակի անմիջական հովանաւորութեամբ :

Նոյն համոզումը ունինաւ Պ. Վիթթէն, որ այսօր իրեն իրագործ Ռուսաստանը կը ներկայացնէ Բորթմարթի մէջ, այդ մտքով հարցի մը ահա թէ ի՞նչպէս կը պատասխանէ ինք :

«Ռուսաստան երբէ՛ք վախ չունի, եթէ զուրսէն մերժեն փոխատուութիւն, երկրին մէջ ամեն միջոց եւ հնարաւորութիւն կայ իր պէտքերը հայթայթելու : Ազգային ժողովն ու Սահմանադրութիւնը, որ մեծ բարեւորացումներ յառաջ պիտի բերեն Ռուսաստանի, արդէն այժմէն կը սրտապնդեն մեզ ժողովրդին ցոյց տուած ոգեւորութեամբ :»

Չենք գիտեր թէ Վիթթէն համոզուած է իր այս խօսքերուն վրայ, սա միայն յայտնի է՝ որ քաջարձակ հակառութիւններ են ատոնք ներկայ աղաղակիչ իրականութեան, Ռուսաստանի ֆիւնանսական միջոցները երբէ՛ք չեն պակսի՛ր... :

Ի՞նչ գերընտիր իրայայտութիւն իրայց անա թէ ի՞նչ է ճշմարտութիւնը :

Ինքնապարկի խմբակը, որ րուպէ մը իսկ չէ շեղած պատերազմը շարուն-

հով էի թէ խորհելու գործը ի մ կողմէս պէտք էր ըլլար, Հոգեկան տագնապներու, զգացումի և հաւատարիմ ծառայութեանց համար Միքէս անգերազանցելի էր, սակայն իմաստուններու և թագաւորներու աւրինը, որ երակներուս մէջ կը հոսէր, տուած էր ինձ կարողութիւն՝ խորհելու և տրամաբանելու, իմաստութիւն՝ որոշելու : Այս յատկութիւնները խիստ հարկաւոր էին այժմ, մեր գիր մը կազմել, ու առանց Միքէին հետ հակաճառութեան մէջ մտնելու, մեր գործունէութեան եղանակը որոշելը վճռական էր : Արեւը գեղարեւոտաբար կը զիմէր, ու նախելով մեր կացութեան նոյն իսկ իմ պատանեկան լաւատեսութեանս մէջ անգամ ամէն սրտապնդիչ յոյս մարած էր :

— Միքէ, ըսի, կարճ լուսութեան մը վերջ, կը յիշե՞ս մեր ճամբայ ելլելէն առաջ հօրս տուած ուղղութիւնը :

— Սփսո՛ս, Դէֆիս, միտքս պահեցի զանոնք սակայն չը գործադրեցի : Ո՛չ, վա՛յ ինձ, մեղաւորին ճամբուն մէջ անփոյթ կերպով քալեցի վա՛յ... :

(Շարունակելի)

նակելու մարտն—քանի որ ատոր մէջ կը կայանայ իր յաջողութիւնն ու գոյութեան իրաւունքը...

Հայրենասիրութիւնով վառուած 2 դրամատէրները, փոխան 200 միլիոն ռուպլիի նուիրեցին իրենց մեծածն վեհապետին եւ սիրելի հայրենիքին...

Ատի ունեւոր դասակարգն էր. Աւելի կատաղի կացութեան մէջ կը գտնուին այս ռուպլիս ժողովուրդի հասարակ խաւերը...

Ո՛չ Սահմանադրական օրէնքները եւ ո՛չ ալ միւս խաբէական դաւերը կրցած են մարել օրէ օր ստուգելի ներքին տագնապը...

Չեքրակալութիւններն ու խստութիւնները, թէ՛ մայրաքաղաքին մէջ եւ թէ՛ նահանգները, սուր եւ անտանելի կերպարանք մըն են առած...

Սովը սկսած է արդէն այժմէն իր կարողութիւնը ազնուանել շատ մը նա հանդիսներու մէջ, եւ սպառնալ աւելի սարսափելիներուն նեոսպասկերը բացայայտօրէն կը ցցուի մօտէն զիտողի աչքին...

Օտէսայի մէջ, կըսուի թէ ցորենի գինը աւելի բարձրացած է քան Լոնտօն, ուր կը կրկուին նախորդին կողմէ հազարի քանակութեամբ ցորենի կառավարութիւնը վար դրած է զանոնք նոր զրկուելիք բանակին պաշարի համար...

Ապստամբ ազգութիւններու շարքին եկած է նաեւ Ֆինլանտան, ուր եւս գործազուրկներն ու ըմբոստութիւնները աւելի մեծ ծաւալ ընդունած են:

Բայց եւ այնպէս, պէ՛տք է շարունակել պատերազմը, որովհետեւ այդ կը պահանջէ ակ մը մեծ իշխաններու քանակութիւնը, եւ ո՛չ թէ օրովհետեւ ասորնացում եւ ազգային անպատուութիւն» կը համարեն տալ ճարտի վատնած 4 միլիար ֆրանք պատերազմական ծախսին փոխարէն 3 միլիարտ ֆրանք...

Մէկ-երկու օր առաջ «Յայն»-ի Բեթերսպուրկի թղթակցին հղած մէկ հանձնար խոստովանութիւնը ամենինչ կը լուծէր—ձիջը խօսելով, ըսած է խիստ բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը, մինք Երթէ՛ք նպատակ չունինք խաղաղութիւն կնքելու ի՛նչ զիջումներ ալ ըլլան եւ ի՛նչ որ ալ յայտարարուին...

Ուրեմի հաշտութիւն չկա՛յ, խաղաղութիւն չկա՛յ. Բօրթմըթի ժողովի նիստերուն ձգտումը լոկ նպատակաւոր խաբէութիւն մէջ:

Բօրթմըթուր, Մուքտէն, Տուշիմա մոռցուած կերբելին...

Սթոնլի Գուրոսթիւն եւ Ռօստէնսովնէնսքի երբեակ հրամանատարներու արկածներուն դրուագները կորուսած են Լիննփիլիան պրամատուներուն մշտանոս ներկային մէջ:

Վա՛յ այն ազգին ու բնակիին, որուն յոյսն ու պարծանքը դրուած են Լիննփիլիան նման զօրավարի մը վերայ, որուն հովանաւորութեան տակ կը գտնուին այս պահուս 3,600,000 հոգի, թէ ի՛նչ վիճակի մէջ—գիտցողը միայն գիտէ:

Մ. ՏԱԼԱԿ

ԱՐՁԱԼՈՅՍ

Պրակտ, Հասարակական, Գաղաքական, Տնտեսագիտական պատկերազարդ սրաթերթի, որ լոյս է տեսնելու օգոստոս ամսի վերջերից՝ սուսաց օրուս. քիեա՛վ է տէ՛մօթի՛ր ուրախութիւն մեծով թեալ (տարի, կան բաժանորդագիրն 7ս.)

«Արշալոյսի» նպատակն է իննելու ընթացքն ու թեան թարմ եւ օգտակար շիւթ մատակարարել հայ ընթերցողներին՝ արծարծելով առաջադիմական լուսամտ գաղափարներ, բացատրելով ընթացիկ կեանքի երեւոյթները, հասարակական պէս-պէս հոսանքներն ու հրատապ հարցերը եւ այդ բոլորի միջոցով նպաստել հայ ազգի զարգացմանն ու քաղաքակրթութեանը: Աշխատակցելու հրաւիրուած են յայտնի հեղինակներ ու մասնագէտներ: Բացի դրանից խմբագրութիւնը լայն սպարէզ է բանալու հայ երիտասարդութեան առաջ առանձնապէս աշխատելով տեղ տալ թարմ եւ օգտակար ոյժերին:

«Արշալոյս»-ն ունենւում է հետեւեալ բաժինները.

- 1. Պատմա-գիտական կարգադրութիւններ. 2. «Առաջնորդողներ». 3. «Հեռագիրներ» — (Իտրմակալութեան եւ սեպհական) 4. «Երբեք անտուրիւն» — աներբին լուրեր եւ ք. Փոքրիկ յօդուածներ ընթացիկ հարցերի մասին. Բ. Արտաքին տեսութիւն. — ա. Յօդուածներ արտասահմանեան խոշոր զէպքերի մասին. Բ. Թղթակցութիւններ արտասահմանից. Գ. Քաղաքական լուրեր. Դ. «Հայկական կեանքի շուրջը» — Տեղեկութիւններ արտասահմանեան հայկական կեանքից. քաղուածքներ արտասահմանեան հայ թերթերից հայկաւոր զէպքերում խմբագրական բացատրութիւններով ու նկատողութիւններով. Դ. «Կովկասեան Գրոնիկոն» ա. յօդուածներ զուտ գաւառական կեանքի տրեստական, կրթական եւ այլ ընթացիկ կարիքների մասին. Բ. Թղթակցութիւններ եւ լուրեր. Գ. Թատրոն եւ կրթչտութիւն. — Ամփոփ տեսութիւններ թէ տեղական (հայ եւ օտար) եւ թէ գաւառական ներկայացումներին, համերգների ու հանդէսների մասին. Ե. Տեղական կեանքը. — Լուրեր, տեղեկութիւններ ու յօդուածներ թիֆլիզի կեանքից. Զ. Ընկերութիւններ եւ Հիմարկութիւններ. — ա. Հայրեններ ու տեղեկութիւններ գիտական դատաստանական առեւտրական-արդիւնաբերական եւ հասարակական հիմնարկութիւնների մասին. Բ. Գիտական նորութիւններ. — Ինքնուրույն տեղեկութիւններ եւ թարգմանական քաղուածքներ օտար մամուլից. 7. Մամուլի Տեսութիւն եւ Ֆենդադատութիւն. — ա. Բաղուածներ հայ եւ օտար մամուլից խմբագրական բացատրութիւններով ու նկատողութիւններով. Բ. Քննադատական յօդուածներ. 8. Թղթակցութիւններ. 9. Մատենախօսութիւն. — ա. Բեցէնգիւհներ հայ եւ օտար լեզուով լոյս տեսած գրքերի մասին. Բ. Ամփոփ տեղեկութիւններ օտար լեզուներով լոյս տեսած գրքերի մասին. Գ. Մանաւանդ հայերին. նը բանց գրքերներին եւ մերձուր ա. Բեւելքի ներարերեալ. Գ. Արագ. րատանն ստացուած գրքերի ցուցակը. 10—11 Բանասիրական. — ա.

Ինքնուրույն եւ թարգմանական վեպեր մանրագէտներ. բանաստեղծութիւններ ու պատկերներ. Բ. Սօցիալական-տնտեսագիտական ամփոփ յօդուածներ ու տեսութիւններ. Գ. Պրակտիկ եւ գիտական տեսութիւններ. Դ. Բժշկական եւ առողջապահական յօդուածներ. Ե. Երգիծարանական գրուածքներ: Սրբալուսագրութեան եւ վաճառականութիւն — Տեսութիւններ եւ տեղեկութիւններ սրբալուսագրութեան եւ վաճառականութեան մասին. Աշխատանք գասակարգի կեանքի ու կարիքների: 12. Տեղեկատու. — ա. Մուրհակներ եւ բօրսա Բ. Օրացոյց. Գ. Այսօր (տեղեկութիւններ ժողովների, հանդէսների եւ ներկայացումների մասին). Դ. Ճանապարհորդութիւն. (տեղեկ. երկաթուղիների եւ նաւերի մասին) Որոշրգատու. — Որոշրգներ եւ պատասխաններ ընթերցողների առաջարկած իրաւաբանական-բժշկական հարցերին. Կամակներ խմբագրութեան Պատասխան. 13. Յայտարարութիւններ. 14. Պատկերներ.

Բաժանորդագրութեան պայմանները.

Table with 2 columns: Subscription type and price. Includes rates for 1 year, 6 months, and 3 months.

Արտասահմանի համար

4 ամիսը 4. ու—9 մարկ —11 ֆրանկ— 9 շիլլինգ—2 դոլլար:

Ամսագիր—Հրատարակիչ Գ. Մեյիֆ Կոնտրաբոյս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Որքան կը պարզուի որ իշխանը վերադարձաւ նախարարական տագնապի պատճառով: Հրամարած են արգարութեան նախարար պ. Սթայքով եւ հարցողակ. ցութեանց Բօքով: Կախարարապետ Բաչօ Բեթթով ախի մը առաջ տուած էր իր հրաժարականը, սակայն իշխանի եւ Բեթթովի պնդումներուն վրայ ետ ըստաւ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

17 Օգոստոսին Պոլսէն կը հեռագրեն.— Բ. Գուրու կը հերքէր ֆայսերի (°) մէջ մղկիթ մը օգր հանելու փորձը. սակայն այդ բանը տեղի ունեցած է: Հայերը մղկիթին հասեր են փորուած ա. կանով մը: Մղկիթը աղօթողներով լիքն է եղբր եւ 100% չափ սպաննուածներ կան: Թուրքերը վրէժ լուծելու համար բոլոր գաւանանքներու պատկանող քրիստոնեաները ջարդեր են. 800 հոգիէն աւելի սպաննուածներ կան: Քանի մը օր առաջ իմացուեցաւ որ հայերը Պիլիսի Գարա հիւարի մէջ նոյնպէս երկու մըղկիթ օգր հաներ են, որուն կըր:

կին քրիստոնեաներու ջարդը հետեւեր է:

— Պոլսոյ մէջ յույսով գիտաւ շատ մեծ է. Կատրիոյ դեպքեր Սուլթանին մատնանշեր է օտարներուն գալիք վատագր շեշտելով որ անոնց սպահմութեան պատասխանատուն Սուլթանն է:

— Վիստի քի. Սայթուլ կաթերթի օգոստոս 8ին կղմիրէն կգրեն հետեւեալը. այս սոս օտարացի զիլի բաշա հրապարակին վրայ կախեցին հայ մը: Կոչ գործը մեծ յուլում առաջ բերաւ. մանաւանդ որ վազուց ի վեր այստեղ, գոնէ հրապարակով. մարդ չէր կախուած. կախուողը երկու տարի առաջ 15 տարուան խիստ բանտարկութեան դատապարտուած էր հարուստ հայի մը սպանութեան պատճառով: Հայ յեպսոփական կազմակերպութեան պատկանելուն համար. կախութեան առաջ կը հարցնեն իր ընկերներու անունները: Ան կը պատասխանէ որ ընկերները թիւում 4000 են եւ իր մահուան վրէժը պիտի լուծեն:

Կախուածին զիսկը ամբողջ օրը կախուած թուցեր են, զինուորներու հսկողութեան տակ—հայերուն օրինակ տալու նպատակով: Կըսուի թէ նոյնանման պատիժներ զեռ տեղի պիտի ունենան:

ԱՆԳԼԻԱ

Պոլսէն Օգոստոս 17ին կը հեռագրեն որ անգլիական դեսպանը շատ խիստ առաջարկութիւններ քրած է Բ. Գրան վերջերս Ծկարեւոր ժողահէնութեան զէպքերու մասին, որոնց ենթարկուած են անգլիական նաւերը Խուրթիոյ ջուրերու մէջ:

ՌՈՒՍ—ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ

Պ Ա Տ Ե Ր Ա Ջ Մ

Հաշտութիւնը կնքուեցաւ: Նախագահ Ռուզվելթ ամէն կողմէ շնորհակալութեան հեռագիրներ կըրգուծի: Սախալիին հարաւային մասը անցած է ձաքո, նացիներուն. պատերազմական սուգանք չը կայ. Ռուսիա միայն 15 միլիոն ստերլինգ պիտի վճարէ իր ձաքոն գտնուած գերիներուն պահպանման համար, ձաքոնի վեհանախարարութեան վարձարհ պարճացած է:

Ռուս մամուլի մէկ մասը նորէն հաշտութիւնը նուաստացուցիչ կը համարէ. որովհետեւ ոռուական հողը զիջուած է ճարտիկ Ամբալջ աշխարհի մէջ հաշտութեան կնքումը լաւ սպասուութիւն գործած է:

